

prof. dr.
GUNNING LOCATIE VSO
SCHOOL
PASSEND ONDERWIJS

TAALBELEID

OPGESTELD DOOR MT: JANUARI-MAART 2024

INSTEMMING DMR: APRIL 2024

EVALUATIE: SEPTEMBER 2025

Inhoudsopgave

1. Organisatie, werkwijze en verantwoordelijkheden.....	2
2. Uitgangspunten en doelstellingen	2
3. Visie en achtergrond	3
4. Taalbeleid.....	5
5. Doelstellingen.....	12
6. Dyslexie	15
7. Taken en verantwoordelijkheden	15
8. Activiteiten per schooljaar	16
9. Bijlagen	18

1. Organisatie, werkwijze en verantwoordelijkheden

Aansturing door: directie

Coördinatie door: docent taalbeleid, met de taak van taalcoördinator¹

Vanwege de kleinschaligheid van de school is overleg met en uitvoering van het taalbeleid door een docent Nederlands met een grote aanstelling te verkiezen om het taalonderwijs vorm te geven. Op dit moment wordt de taak van taal coördinator en dyslexie coach ook bij deze collega belegd.

Dit stuk omvat het beleidsplan taal van de Prof. Dr. Gunningschool. Dit plan is een werkplan en zal regelmatig geëvalueerd, aangepast en bijgesteld worden, ook op basis van voortschrijdend inzicht en eventuele politieke beslissingen.

2. Uitgangspunten en doelstellingen

De Prof. Dr. Gunningschool heeft de ambitie om het taalniveau van leerlingen op peil te brengen (referentieniveaus) en te houden. De school wil een schoolbreed taalbeleid ontwikkelen. Het optimaliseren van de taalvaardigheden van de leerlingen is een verantwoordelijkheid van iedereen op school.

Uitgangspunten

- Een goede beheersing van de Nederlandse taal is onontbeerlijk bij het verwerven van inhoud en vaardigheden bij alle vakken
- Een verbetering van de taalvaardigheid leidt tot betere prestaties bij alle vakken
- Taalvaardigheden zijn onmisbaar voor een succesvolle doorstroom naar een vervolgopleiding en voor het functioneren in de maatschappij
- Het ontwikkelen van taalvaardigheden is een verantwoordelijkheid van de gehele school waarbij een breed draagvlak van essentieel belang is
- De leerlingen dienen op vakoverstijgende wijze bezig te zijn met het ontwikkelen van hun taalvaardigheden
- De leerlingen worden jaarlijks gevolgd m.b.t. de 4 domeinen (zie verderop in dit stuk) binnen het taalonderwijs middels het Volgstelsel van Cito en de behaalde resultaten volgens de PTO's en PTA's, waarbij de resultaten het uitgangspunt vormen voor verdere differentiatie en oefening in de lessen

Doelstellingen

- Het verbeteren van de schoolprestaties op het gebied van de Nederlandse taal, afgestemd op de mogelijkheden van de individuele leerling
- Het aanbod afstemmen op de ontwikkeling van de leerling en zijn/haar onderwijsbehoefte
- Bewustwording van het belang van taal in het gehele onderwijsproces, gedragen door alle medewerkers
- Aan het einde van de schoolloopbaan vo, is het streven dat de leerling voldoet aan de eisen van de wettelijke referentiekaders (behalen van niveau 2F)

¹ De taak van taalcoördinator (15), gecombineerd met de taak van dyslexiecoach (10), wordt gehonoreerd binnen het taakbeleid: 15+10=25 ku.

- Het maken van vakoverstijgende afspraken op het gebied van taalverzorging, schrijf- en leesopdrachten en mondelinge presentaties (op te nemen in het vakwerkplan)

3. Visie en achtergrond

In het koersplan van Dunamare staan drie leidende principes centraal: kwalificatie (voorbereiden op vervolgonderwijs), socialisatie (gebruik en toepassing in beroep en dagelijks leven) en persoonsvorming (de waarde van het onderwijs voor de leerling; van abstract denken tot creatief probleem oplossen). Deze drie leidende principes zijn dienend aan kansengelijkheid in de klas.

Op de Prof. Dr. Gunningschool hebben de leerlingen extra aandacht en ondersteuning nodig op hun weg naar vervolgonderwijs. Een gedeelte van die extra ondersteuning wordt tijdens lessen geboden. Wat betreft de basisvaardigheid voor taal wordt er gekeken naar de individuele behoefte van de leerling om tot het gewenste eindresultaat te komen: functionele taalvaardigheid om zo goed te kunnen functioneren in de maatschappij. Het Cito-volgsysteem geeft inzicht in het niveau waarop elke leerling op elk van de domeinen de basisvaardigheden voor taal beheerst. Niet elke leerling heeft dezelfde ondersteuning nodig om tot zijn recht te komen. De lessen worden daarom zo ingericht dat differentiatie en maatwerk mogelijk is om achterstanden weg te werken, de aanwezige kennis en vaardigheden te onderhouden en waar mogelijk te verdiepen. Differentiatie tijdens de lessen draagt zo bij aan kansengelijkheid in de klas.

Voor leerlingen met dyslexie is er extra aandacht. Er is een dyslexie coach schoolbreed. Een dyslexieverklaring wordt vermeld in het OPP van de leerling en de dyslexieverklaring wordt in magister “gehangen”. De mentor is op de hoogte van de dyslexie en overlegt op aangeven van de dyslexie coördinator met de leerling en vakdocenten als het gaat om benodigde faciliteiten. Dit betreft dan bv. het gebruik van het programma Kurzweil².

Wij bieden onze leerlingen een toekomstperspectief, onder andere door diplomagericht onderwijs aan te bieden op vmbo-b, vmbo-k en vmbo-t niveau. Om het uitstroomprofiel “vervolgonderwijs” te kunnen behalen bieden wij de leerlingen in de bovenbouw drie richtingen aan: vmbo-basis, vmbo-kader en vmbo-theoretische leerweg.

Binnen de leerwegen basis en kader bieden wij twee routes aan richting het MBO.

Leerlingen kunnen een diploma behalen. We bieden het profiel E&O aan. Leerlingen volgen daarvoor het PTA programma van de VSO Daaf Geluk. In de vakken Nederlands, Engels, Wiskunde, Economie en Maatschappijleer doen de leerlingen staatsexamen. Tezamen vormt dit een volledig diploma. Leerlingen waarbij een stagetraject meer passend is kunnen naast

²Kurzweil is een compenserende software voor lees- en schrijfproblemen zoals dyslexie. Het programma ondersteunt bij problemen die worden ervaren bij teksten lezen, schrijven en begrijpen, structureren en studeren. Daardoor kunnen leerlingen sneller werken en op hun eigen niveau presteren. Een aantal kenmerken van Kurzweil:

- Zet teksten over in digitale bestanden (kes-bestanden).
- Voorleeswoord/zin/alinea wordt gemarkeerd.
- Tempo, Lettergrootte, kleur kan worden aangepast.
- Voorlezen kan in diverse talen/ stemmen.
- Woordenboekfunctie (ook synoniemen, afbeeldingen).
- Woordvoorspeller.
- Mindmaptool.
- Markeren, automatisch samenvatten, tekstballonnen/notities mogelijk.

het ontwikkelen van werknemersvaardigheden certificaten van het staatsexamen voor de vakken Nederlands, Engels, Wiskunde, Economie en Maatschappijleer behalen.

Leerlingen binnen de theoretische leerweg behalen een volledig diploma via een PTA van de vso Daaf Geluk gevolgd door een centraal schriftelijk examen, of via de route van het staatsexamen. Met de vso Daaf Geluk wordt hierin intensief samengewerkt.

Docenten bieden zo goed als mogelijk onderwijs op maat. Hierin houden ze rekening met het niveau, de gedragskenmerken, de leeftijd, de groepssamenstelling en de individuele trajecten die in samenspraak met de leerlingen, de ouders, mentor en commissie van begeleiding zijn bepaald. De school voldoet aan de vereiste onderwijstijd en werkt nauwgezet aan de te behalen kerndoelen.

Voor taal specifiek geldt net als bij rekenen, dat je het nodig hebt om te kunnen functioneren in de maatschappij. Ongeacht leeftijd, opleiding of beroep. Leerlingen die moeite hebben met taal zullen later meer moeite hebben om mee te komen in de maatschappij. Het is hierom dat wij taalvaardigheid voor onze leerlingen zo belangrijk vinden en hier apart aandacht aan zullen blijven besteden in alle leerjaren.

Kerndoelen taal

In de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn per 1 augustus 2006, 58 globaal geformuleerde kerndoelen van kracht en in de wet opgenomen. Deze zijn geordend in zeven domeinen: Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, mens en natuur, mens en maatschappij, kunst en cultuur, bewegen en sport.

Karakteristiek kerndoelen Nederlands

Beheersing van de Nederlandse taal is onontbeerlijk bij het verwerven van inhoud en vaardigheden in alle leergebieden. De kern van het vak bestaat uit verwerven, verwerken en presenteren van informatie en meer algemeen uit het leren communiceren met behulp van geschreven teksten en beeldmateriaal. Omgaan met de computer als bron van informatie de Nederlandse taal. Daarbij gaat het steeds ook om mengvormen van mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid, zoals een mondelinge presentatie die wordt ondersteund door, als hulpmiddel en als communicatiemiddel is onlosmakelijk verbonden met de kern van het vak.

Huidige Kerndoelen:

1. De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken
2. De leerling leert zich te houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik) en leert het belang van die conventies zien
3. De leerling leert strategieën te gebruiken voor het uitbreiden van zijn woordenschat
4. De leerling leert strategieën te gebruiken bij het verwerven van informatie uit gesproken en geschreven teksten
5. De leerling leert in schriftelijke en digitale bronnen informatie te zoeken, te ordenen en te beoordelen op waarde voor hemzelf en anderen
6. De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning, discussie in een groep
7. De leerling leert een mondelinge presentatie te geven
8. De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden

9. De leerling leert taalactiviteiten (spreken, schrijven, en lezen) planmatig voor te bereiden en uit te voeren
10. De leerling leert te reflecteren op de manier waarop hij zijn taalactiviteiten uitvoert en leert, op grond daarvan en van reacties van anderen, conclusies te trekken voor het uitvoeren van nieuwe taalactiviteiten

Concept vernieuwde kerndoelen:

Domein	Subdomein	Kerndoel
Overstijgend		1. Taal- en leesomgeving
		2. Taal in de leergebieden
A Communicatie	A1 Taalvaardigheid	3. Begrijpend luisteren, lezen en kijken
		4. Doelgericht spreken en schrijven
		5. Creatief taal gebruiken
		6. Schrijven om te leren
		7. Bronnen onderzoeken
		8. Bronnen verwerken
		9. Reflecteren op taalactiviteiten
	A2 Interactie	10. Doelgericht gesprekken voeren
		11. Gesprekken voeren om te leren
B Taal	B1 Taal als systeem	12. Vorm en betekenis beschouwen
		13. Schriftelijke taalverzorging
	B2 Taal en individu & maatschappij	14. Talige identiteit
		15. Taalvariatie
		16. Taalverandering
C Literatuur	C1 Literatuur als systeem	17. Inzicht in verhalende teksten
		18. Verkennen van literaire genres
	C2 Literatuur en individu & maatschappij	19. Leesvoorkeur
		20. Functies van literatuur
		21. Tijd en context

Een nadere beschrijving van de nieuwe kerndoelen is te vinden op de website van het SLO.

De eindtermen

Het examenprogramma voor Nederlands wordt beschreven in eindtermen. De volledige tekst en het complete overzicht van de eindtermen voor het vak Nederlands in het VMBO verwijzen we naar de website www.eindexamen.nl waar de Syllabi BB, KB en GT van het centraal examen te vinden zijn.

4. Taalbeleid

Aansluiting basisonderwijs of vanuit zij-instroom

Het is van groot belang dat er vanuit het basisonderwijs een goede aansluiting is op het VO. Basisscholen worden op termijn verplicht om valide en betrouwbare gegevens per leerling over het behaalde eindniveau op te leveren aan de hand van de referentieniveaus. Ontvangen relevante gegevens vanuit de basisschool zullen worden toegevoegd aan het individuele leerling dossier. Tijdens een aannamesprek/MDO kan er specifieke informatie

ingewonnen worden over leerlingen met een leerachterstand op het gebied van taal. Er komt op deze manier een duidelijk beeld tot stand over wat de leerling wel of niet beheerst en op welke wijze er aandacht aan de achterstand besteed is. Handelingsplannen en begeleidingsplannen kunnen worden opgevraagd. Voor het basisonderwijs is eindniveau 1F verplicht.

Voor de zij-instroom zal naast deze basisinformatie vanuit de basisschool ook de informatie van de middelbare school worden meegenomen in een MDO³ om de aansluiting op het vlak van taal te bekijken en te beoordelen. Mocht het nodig zijn een instapniveau te bepalen als het gaat om taal (en/of rekenen), dan is het afnemen van een cito toets een optie om hier meer zicht op te krijgen. Naast cito bestaan er ook andere toetsen om het instapniveau te toetsen⁴. Het is soms zelfs wenselijk meerdere keren een dergelijke toets af te nemen om de ontwikkeling te volgen.

Beginsituatie voortgezet onderwijs

Voor een degelijk uitgevoerd taalbeleid is een nulmeting in alle opzichten van groot belang om de taalzwakke leerlingen zo spoedig mogelijk in beeld te hebben. In leerjaar 1 zal een nulmeting (CITO-0 toets) bij aanvang van het schooljaar en een voortgangsmeting (CITO 1-toets) aan het einde van het schooljaar worden afgenomen. Wij gebruiken hiervoor het CITO leerlingvolgsysteem, waarbij Nederlands (begrijpend lezen en woordenschat) een onderdeel is. In de rapportage van deze toets worden de scores van de leerlingen ook uitgedrukt in referentieniveaus. Deze scores worden vermeld in het OPP van de leerling. Hiernaast wordt onderzocht hoe de scores ook direct kunnen worden opgenomen in magister en zo snel oproepbaar zijn. De resultaten van de nulmeting en de gegevens van de basisschool worden meegenomen in het uitgangspunt voor het taalonderwijs in leerjaar 1. Met de leerlingen die

³ Tijdens een MDO wordt besproken aan welke doelen de leerling gaat werken en wat de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling zijn. De Prof. Dr. Gunningschool ontvangt bij iedere aanmelding didactische gegevens van de leerling (CITO, drempelonderzoek) en eventuele aanvullende gegevens over o.a. het rekenen (bijv. een onderzoeksverslag, dyscalculieverklaring, ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)). Dit dossier is echter niet altijd volledig helaas.

De informatie uit het MDO en de dossiergegevens van de basisschool, worden opgenomen in het digitale Leerlingvolgsysteem (LVS) van de Prof. Dr. Gunningschool. Wanneer een leerling leerachterstanden heeft op het gebied van begrijpend lezen/spelling of wanneer er sprake is van ernstige taalproblemen, dyslexie/TOS (taalontwikkelingsstoornis), wordt er een didactisch doel opgesteld t.a.v. de taal in het OPP en wordt omschreven welke aanpak er nodig is en welke onderwijsbehoeften de leerling heeft. Wanneer de leerling een verklaring dyslexie heeft dan zal de mentor samen met de docenten en de leerling overleggen over de faciliteiten waar een leerling recht op heeft en de eventuele voorkeuren hierin van de leerling.

⁴ Een andere optie (wel kostbaar naast cito) als rekenniveautest en taalniveautest:

methodeafhankelijke testen om het reken en taalniveau van een leerling te bepalen. Je krijgt een uitslag op meerdere gebieden (bij rekenen bijvoorbeeld: getallen, verhoudingen, meten en meetkunde en verbanden). De testen zijn bedoeld voor entreeopleidingen, MBO, praktijkonderwijs, VO en VSO. Ze worden op de computer afgenomen en zijn adaptief. Voor de afname dient wel een inschatting te worden gemaakt van het niveau maar de test past zich vervolgens aan tijdens de afname. Zie hieronder een link naar beide testen:

- Rekenniveautest: <https://webshop.uitgeverij-deviant.nl/methodes/rekenniveautest-rnt/>
- Taalniveautest: <https://webshop.uitgeverij-deviant.nl/methodes/taalniveautest-nederlands-tnt/>

uitval vertonen in meerdere domeinen zal de docent tijdens de reguliere lessen Nederlands overleggen over de mate van ondersteuning die gewenst is.

Zij-instroom

Leerlingen die gedurende het schooljaar instromen in klas 1, 2 of hoger moeten ook worden beoordeeld als het gaat om taal en rekenen. In de overdracht wordt hier gekeken naar de cito uitslagen van gemaakte citotoetsen van de afleverende school of wij nemen zelf een toets af om dit te kunnen beoordelen op aangeven van de taal coördinator.

Plan van aanpak

Nederlands is als verplicht vak opgenomen in de lessentabel. De sectie Nederlands bestaat uit meerdere docenten. Alle leerlingen krijgen in klas 1 en 2 vier lessen Nederlands per week en in de bovenbouw drie of vier lessen.

De ambitie is om een schoolbrede aanpak voor de Nederlandse taal te realiseren door in het vakwerkplan van alle vakken te laten opnemen op welke manier aandacht wordt besteed aan taal. De vakdocenten overleggen met de vaksectievoorzitters van de Daaf Geluk over de uitvoering van dit vakwerkplan.

In schooljaar 2024-2025 wordt een coördinator Taal aangesteld die mede toeziet op de uitvoering van het taalbeleid. De extra inzet is enerzijds gericht op de signaleringen van leerlingen met taalproblemen en anderzijds op het vergroten van het didactisch handelen van docenten, waardoor zij hun aanpak zo goed mogelijk kunnen afstemmen op leerlingen met taalproblematiek. Er is een protocol opgesteld voor leerlingen met dyslexie (Dyslexieprotocol Prof. Dr. Gunningschool-VSO, bijgewerkt januari 2022).

Naast de reguliere lessen Nederlands is het voor leerlingen mogelijk extra hulp te krijgen van de vakdocent. Zie opmerking steunlessen verderop.

Cito Volgstelsel VO

In leerjaar 1 en 2 nemen wij jaarlijks toetsen af van het Cito Volgstelsel. In leerjaar 1 zijn dat twee toetsen (waaronder de 0-meting bij aanvang van het schooljaar) en in leerjaar twee is dat één toets per jaar. Bij alle toetsen is een vast onderdeel het vak Nederlands waarbij het gaat om de Nederlandse leesvaardigheid en Nederlandse woordenschat. Komend schooljaar (2024-2025) zullen wij ook in klas 3 de citotoets gaan afnemen.

Na de afname worden de rapportages van de leerlingen geanalyseerd en geïnterpreteerd o.l.v. de taal coördinator. We kunnen zo snel nagaan of leerlingen op niveau hebben gepresteerd, daaronder of daarboven. Ook wordt bekeken hoe de leerling heeft gepresteerd ten opzichte van de vorige volgtoets. Het onderdeel begrijpend lezen wordt uitgesplitst in een aantal domeinen zodat met in de scores goed kan bepalen welke ondersteuning de leerling nodig heeft.

In schooljaar 2025-2026 zijn wij voornemens om van Cito over te stappen op een andere vorm van toetsing. Er zal, in samenspraak met een externe consultant, besproken worden of wij gaan werken met LVS DIA-toetsen of LVS JIJ-toetsen.

Differentiatie

Leerlingen die uitval laten zien bij leesvaardigheid worden zo goed als mogelijk geholpen door de docent Nederlands. Tijdens de lessen Nederlands wordt naar aanleiding van de resultaten gedifferentieerd op niveau⁵. Uit doorstroomonderzoek blijkt namelijk dat de vaardigheid lezen belangrijker is voor schoolsucces dan woordenschat. Om een idee te krijgen van welke ondersteuning de leerlingen nodig hebben kijken we ook naar de resultaten voor woordenschat Nederlands. De resultaten van Cito worden vergeleken met behaalde resultaten van de schooltoetsen.

Steunlessen Taal

Schoolbreed is er een steunles taal voor de leerlingen die extra hulp bij taal nodig hebben. De leerlingen die voor de steunles taal in aanmerking komen worden op basis van de cito uitslagen en de resultaten bij het vak Nederlands geselecteerd door de taal coördinator en per rapportperiode ingedeeld voor de steunles. Per domein is er gekeken welke leerlingen behoefte hebben aan ondersteuning, zodat er doelgericht gewerkt kan worden aan de didactische doelen die opgesteld zijn in het OPP. Leerlingen met een niet- Nederlandse taalachtergrond starten veelal met het domein woordenschat. Bij leerlingen waar Nederlands de moedertaal is, zien wij veelal een achterstand op het gebied van begrijpend lezen en deels op het gebied van taalverzorging.

Leesonderwijs

Een goede leesvaardigheid is van groot belang voor succes op school, in vervolgoopleidingen en voor het functioneren op de arbeidsmarkt. Net als het schrijven van teksten is het begrijpend lezen een complex proces. Veel leerlingen vinden lezen niet leuk, terwijl het lezen van jeugdboeken relevant is en het functies kan hebben op vele gebieden. Uit onderzoek is gebleken dat het lezen van jeugdboeken o.a. de vaardigheden op het gebied van begrijpend lezen bevordert en dat de woordenschat van de leerlingen wordt uitgebreid. Hierin is technisch lezen ook van belang, omdat dit een noodzakelijke voorwaarde is voor begrijpend lezen⁶.

Landelijk wordt er echter steeds minder gelezen door leerlingen. Ook bij de leerlingen op de Prof. Dr. Gunningschool is er weinig motivatie om te lezen. Dit schooljaar is er een start gemaakt met het opzetten van een leerlijn fictie binnen het PTO. Het vergroten van de rol

⁵ Differentiëren op niveau gebeurt naar aanleiding van de behaalde cijfers op hoofdstuktoetsen. Nu leerjaar 1 en 2 editie 7 volgen van Nieuw Nederlands, zit er wel een kleine verbetering in, maar er wordt ook hierin geen aandacht besteed aan leesvaardigheid. Lees- en schrijfvaardigheid zou meer uitgebreid in het PTO van zowel de onderbouw als bovenbouw opgenomen moeten worden. Lezen is nodig om ook de woordenschat te verhogen. Het is aan de taal coördinator om hier vanaf 2024-2025 handen en voeten aan te gaan geven.

⁶ Een van de conceptkerndoelen voor het schoolvak Nederlands is dat de school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving voor alle leerlingen. Wellicht zou er gekeken moeten of kunnen worden naar een methode die specifiek ontworpen is om het lezen te bevorderen. Ook wordt er gesteld dat dergelijke activiteiten volgens een vaste leesroutine worden aangeboden. Hierin moeten wij ons echt verdiepen en gaan ontwikkelen.

van literatuuronderwijs zal per nieuwe brugklas worden geïntroduceerd, zodat leerlingen vanaf het begin af aan meegroeien met de leerlijn fictie. Er is afgesproken dat leerlingen in leerjaar 1 twee boeken naar keuze lezen en daarbij verwerkingsopdrachten maken anders dan een standaard boekverslag. In leerjaar 2 lezen de leerlingen drie boeken waarvan 1 naar keuze en twee boeken uit *lezen voor de lijst* + bijpassende verwerkingsopdrachten. In leerjaar 3 en 4 basis/ kaderniveau lezen leerling 4 of 5 boeken (zie vakinformatie staatsexamen 2025). Vmbo tl-leerjaar 3 en 4 werken stellen een fictiedossier samen aan de hand van 5 te lezen boeken en het kijken van een verfilming. De mondelinge presentatie over de 6 verwerkingsopdrachten vormen het PTA - fictie in periode 7. Daarnaast breiden wij het aanbod van jeugdliteratuur uit binnen de school. Onderzocht wordt of er een kleine mediatheek binnen de school gerealiseerd kan worden, met als doel het lezen beter bereikbaar te maken voor leerlingen.

Komend schooljaar zullen de brugklasleerlingen o.l.v. de vakdocent Nederlands en de taal coördinator een bezoek brengen aan de bibliotheek vlakbij, op de Planetenlaan. De leerlingen kunnen dan lid van de bibliotheek aldaar worden als zij dat willen, maar wellicht zijn zij al elders lid van een bibliotheek. Het lezen zal worden gestimuleerd (door het te doen) tijdens de lessen Nederlands.

Vakoverstijgend werken

De Nederlandse taal gebruik je niet alleen bij het vak Nederlands. Juist ook in andere vakken moeten leerlingen dit bewust gebruiken. De relatie met andere vakken en leergebieden is tweezijdig: binnen het vakgebied Nederlands worden teksten en contexten uit andere leergebieden gebruikt en het toepassen van taalvaardigheden binnen andere vakgebieden is een belangrijk punt van aandacht en maakt deel uit van het taalbeleid binnen de school. Daarnaast is er een inhoudelijke samenhang met het onderwijs in vreemde talen.

Afstemming en samenhang kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- Afstemming tussen vakken, bijvoorbeeld hoe schrijf je een verslag en bij welk vak je dat leert
- Vakoverstijgende projecten, waarbij er rond een onderwerp/thema wordt samengewerkt
- Vakkencombinaties, bijvoorbeeld samenwerking op het gebied van spelling en grammatica bij de talen

De taalcoördinator ziet hierop toe en adviseert de collega's. Voorbeelden zijn: het schrijven van een recensie over een film (Nederlands, M&M), een zakelijke brief schrijven vanuit een historisch personage (Nederlands, geschiedenis), een stageverslag (Nederlands) en het profielwerkstuk in 4T, waarbij de kennis over opbouw, indeling en uitwerking van het werkstuk wordt beoordeeld bij Nederlands, de inhoud en uitwerking/diepgang ervan door een vakdocent.

In samenwerking met het docententeam zal de taalcoördinator vakoverstijgende afspraken maken omtrent Taalverzorging, Begrijpend lezen en Woordenschat. Ook voor de vreemde taal die gegeven wordt op de Prof. Dr. Gunningschool, het schoolvak Engels, is het zaak om dit beleid schoolbreed uit te voeren.

Ontwikkelplan TVO (2025-2026)

- Studiedag taal (vakoverstijgende taaldidactiek) voor alle vakdocenten.
- Eenduidige afspraken 'schooltaal' (didactische aanpak taal schoolbreed, ontwikkelen van posters voor Taalverzorging, Begrijpend lezen en Woordenschat.

De opgedane kennis zal jaarlijks worden geëvalueerd en indien gewenst worden bijgesteld middels een bijeenkomst met alle vakdocenten. In ieder lokaal komt een poster te hangen met daarop per vaardigheid omschreven vakoverstijgende afspraken.

Coördinatie en implementatie van het taalbeleid

Voor de bewaking van de implementatie en voor de coördinatie van het taalbeleid is de taalcoördinator het aanspreekpunt.

De taalcoördinator:

- Brengt in beeld hoe de leerlingen zich ontwikkelen m.b.t. de referentieniveaus; hoe extra ondersteuning binnen en buiten de klas verloopt en adviseert hierin het MT
- Deelt leerlingen op basis van cito uitslagen en resultaten voor het vak Nederlands in voor de ondersteuning les taal
- Zorgt in samenwerking met de sectie Nederlands voor de implementatie van het plan "bevorderen van het leesonderwijs"
- Overlegt met de andere docenten van de talen om te komen tot een consensus over taalgericht vakonderwijs
- Informeert collega's over de referentieniveaus en over taalgericht vakonderwijs
- Zorgt voor een jaarlijkse rapportage aan de schoolleiding

Matrix 2025-2029

	25/26	26/27	27/28	28/29
Woordenschat	X	X	X	X
Lezen	x			
Schrijven		x		
Mondelinge taalvaardigheid			x	
Taalverzorging + Begrippenlijst				x

Bovenstaande tabel is een schematische weergave van de domeinen die per jaar op de agenda staan om mee aan de slag te gaan. Aan woordenschat wordt doorlopend gewerkt. Schooljaar 2025-2026 zal het domein lezen geïntroduceerd worden binnen de school en

verbreden wij onze kennis wat betreft het gebruik van vak teksten en school- en vaktaal. Schooljaar 2026-2027 zal in het teken staan van het domein schrijven. Het domein lezen sluit hierop aan en zal ook onderdeel blijven van implementatie en zo verder.

5. Doelstellingen

Wetgeving Taal en Rekenen

Het ministerie van OCW heeft via wetgeving de referentieniveaus voor taal en rekenen vastgelegd (Commissie Meijerink) en deze wet is op 1 augustus 2010 in werking getreden. De wet beoogt:

- Een goede zichtbaarheid van het niveau van beheersing van de Nederlandse taal en het rekenen, voor zowel de leerling als de docent en de school
- Meer eenduidigheid in taal- en rekenonderwijs in de gehele onderwijskolom
- Meer doelgericht taal- en rekenonderwijs door nauwkeurig omschreven doelen
- Een betere overdracht van leerlingen tussen de verschillende onderwijssectoren door de introductie van een eenduidige en gemeenschappelijke taal
- Het ontstaan van betere doorlopende leerlijnen voor taal en rekenen
- Het (opnieuw) doordenken door scholen van de aanpak van taal en rekenen
- Het verleggen van accenten binnen het huidige taal- en rekenonderwijs

Het referentiekader vormt de basis voor (aanpassing van) lesmethoden, leermiddelen en toetsen/examens. Daardoor zal het ook uitgangspunt zijn bij het ontwerpen van taal- en rekenonderwijs binnen scholen en lerarenopleidingen.

Referentiekader

Dit kader onderscheidt 4 drempels, uitgedrukt in de niveaus 1F t/m 4F, waarbij niveau 4F voor rekenen geen invulling krijgt doordat dit meer wiskundige vaardigheden betreft. De "F" staat voor fundamenteel niveau, waaraan een leerling moet voldoen. Er zijn ook streefniveaus geformuleerd ("S" = streefniveau) als uitdaging voor leerlingen, die meer aankunnen. Er zijn voor taal 4 niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F.

Het niveau 2F is aangeduid als het algemeen maatschappelijk functioneel niveau: het niveau waaraan iedere Nederlander minimaal zou moeten voldoen.

Streefniveaus

Er zijn leerlingen die minder snel dan gemiddeld de leerstof beheersen. Al deze leerlingen willen we uitdagen. De ene groep door wat meer dan voorheen van ze te vragen om zo veel mogelijk een fundamenteel niveau te behalen. De tweede groep door ze wat extra's te bieden: een streefniveau. Bij taal betekent dit dat je deze leerlingen de stof op een direct volgend fundamenteel niveau aanbiedt (bijvoorbeeld 2F=1S).

De onderdelen

Voor taal zijn per niveau de volgende 4 domeinen met subdomeinen beschreven:

- Mondelinge taalvaardigheid met de 3 subdomeinen gespreksvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid.
- Leesvaardigheid met de 2 subdomeinen: lezen van zakelijke teksten en lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten.

- Schrijfvaardigheid. Schrijven wordt ruim opgevat, het gaat om het produceren van creatieve en zakelijke teksten.
- Begrippenlijst en taalverzorging. In de begrippenlijst staan begrippen en concepten die leerlingen en docenten nodig hebben om over taalvaardigheid van gedachten te wisselen. Bij taalverzorging gaat het om zaken die in dienst staan van een verzorgde schriftelijke taalproductie.

Wij hebben er als school voor gekozen om af te kijken van de referentieniveau's uit het referentiekader taal, omdat wij zien dat veel leerlingen (meer dan 50%) onder niveau 1F scoren bij de start van de opleiding.

Onze doelstellingen gelden schoolbreed en zullen de komende jaren worden bijgesteld op basis van de doelstellingen per leerling. Voor een individuele leerling geldt als doelstelling dat er vanaf de start van de schoolcarrière tot het verlaten van onze school een F-niveau is gewonnen (bv. bij binnenkomst op niveau 1F, betekent dit bij verlaten van de schoolniveau 2F).

Binnen het inspectiekader is het is echter het doel om per leerling in minstens 75% van de gevallen te voldoen aan de eigen doelstelling. Wij zullen cyclisch analyseren of wij hieraan voldoen.

	Klas 1	Klas 2	Klas 3		Klas 4		Uitstroom profiel	Eindcijfer Nederlands	Eindcijfer wiskunde
	≥1F	≥1F	≥1F	≥2F	≥1F	≥2F			
Onderbouw									
B	≥25%	≥50%					MBO 1-2		
K(BK)	≥35%	≥55%					MBO 2-3		
K(KT)	≥35%	≥55%					MBO 2-3		
T	≥45%	≥60%					MBO 3-4		
Bovenbouw									
B			≥60%	≥25%	≥75%	≥40%	MBO 2	≥ 6.0	≥ 5.0
K			≥60%	≥30%	≥75%	≥50%	MBO 3	≥ 6.0	≥ 5.0
TL			≥70%	≥50%	≥80%	≥70%	MBO 4	≥ 6.0	≥ 5.5
PL*			≥50%		≥75%		MBO 1	≥ 6.0	≥ 5.0

De taalcoördinator doet aan het einde van elk schooljaar verslag aan het MT over het verloop en het niveau van het taalonderwijs. Naast de cito toetsen is er op dit moment geen instrument om het taalniveau te meten, behalve via de reguliere toetsen voor het vak Nederlands.

Vanaf schooljaar 2024-2025 wordt ook in leerjaar 3 de Citotoets afgenomen. Voor leerjaar 4 houden wij de examenresultaten aan.

Achtergrond info

De gewenste te behalen referentieniveaus per onderwijstype zijn:

Toewijzing onderwijstypen overheid

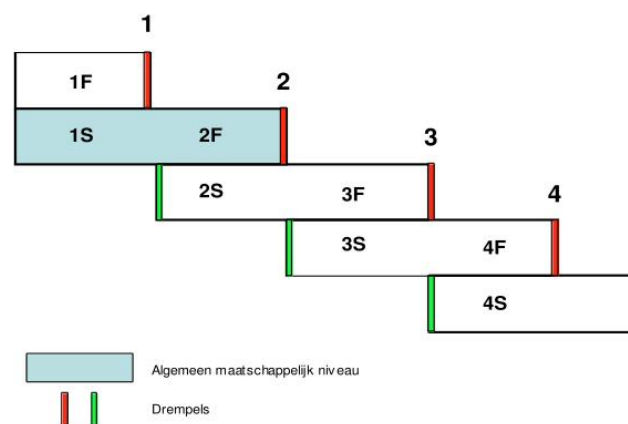
Taal

- 1F en 1S: po en so
- 1F: praktijkonderwijs
- 2F: mbo 1, 2, 3, vmbo
- 3F: mbo 4, havo
- 4F: vwo

Rekenen

- 1F en 1S: po en so
- 1F: praktijkonderwijs
- 2F: mbo 1, 2, 3, vmbo
- 3F: mbo 4, havo, vwo

REFERENTIEKADER

Het aanbieden in de lessen van taal in de gewenste referentieniveaus is als volgt verdeeld over de verschillende schooljaren:

Klas 1 (alle schooltypen)	Klas 2 (alle schooltypen)	Klas 3	Klas 4
1F	1F	2F	2F

Het onderdeel taal wordt bij het vak Nederlands onderwezen en getoetst in de bovenstaande referentieniveaus. De lesmethode biedt, naast de hulp van de docent, oefenstof op elk onderdeel naar behoefte. Dit oefenen waar nodig wordt door de docent begeleid. Het doornemen van de lesstof gebeurt dus niet geheel zelfstandig door de leerlingen, maar wordt ingeleid en begeleid door de vakdocent.

6. Dyslexie

In het dyslexieprotocol wordt beschreven wat de school kan doen aan het signaleren problemen in de taalontwikkeling en het begeleiden van leerlingen met een verklaring dyslexie. Er is een dyslexiecoach die toeziet op de uitvoering van het dyslexieprotocol.

Inhoud van het dyslexieprotocol:

- de uitgangspunten van het protocol
- signalen van ernstige taalproblemen
- begeleiding van leerlingen met dyslexie
- taken en verantwoordelijkheden t.a.v. dyslexie
- aanpassingen en hulpmiddelen
- het schoolexamen en centraal schriftelijk examen

Het document Dyslexieprotocol Prof. Dr. Gunningschool is te vinden op de website.

7. Taken en verantwoordelijkheden

Leerlingen

Leerlingen werken in de vaklessen van de talen, met name bij Nederlands, op weg naar het behalen van het gewenste taalniveau. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen een extra uur taal per week. Tijdens deze lessen wordt gericht gewerkt aan hun zwakke punten.

Ouders

Ouders worden op de hoogte gehouden van de vereiste eindniveaus en weten op welk niveau hun kind functioneert. O.a. via de cito uitslagen en de cijfers voor het vak Nederlands.

Docenten

Docenten toetsen de leerlingen en houden vorderingen bij. Indien nodig voorzien zij de leerlingen van huiswerk. Als er sprake is van ernstige taalproblemen roepen zij eventueel de hulp van de taalcoördinator in. Zij gaan in overleg over de leerlingen die extra begeleiding nodig hebben. Taaldocenten beschikken over de juiste kennis van de referentieniveaus. De talendocenten beschikken over kennis van de leerstof die in voorafgaande jaren is aangeboden en weten wat de leerlingen de komende jaren krijgen aangeboden.

De taalcoördinator (een docent Nederlands)

De taalcoördinator is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het taalbeleid; informeert docenten over de referentieniveaus; ondersteunt docenten waar nodig; is vraagbaak en aanspreekpunt voor alle vragen rondom het taalbeleid en blijft op de hoogte van ontwikkelingen.

De taalcoördinator evalueert het beleidsplan en verantwoordt jaarlijks de resultaten aangaande de doelstellingen aan het MT.

Dyslexiecoach (een docent Nederlands)

De dyslexiecoach ziet toe op de uitvoering van het dyslexieprotocol en ondersteunt en adviseert de collega's indien nodig of gewenst.

8. Activiteiten per schooljaar

Cito afname

De resultaten van de Cito toets, taal en rekenen, worden meegenomen in leerlingbespreking en geven mede richting aan de didactische doelen in het ontwikkelingsperspectiefplan van de individuele leerlingen.

Cito 0:

In de brugklas wordt Cito 0 afgenomen in de herfst. De resultaten van deze cito toets, taal en rekenen, worden meegenomen in leerlingbesprekingen en in magister vermeld per leerling.

Cito 1:

In de brugklas wordt Cito 1 afgenomen in de maand april.

Cito 2:

In klas 2 wordt Cito 2 afgenomen in de maand april.

Cito 3 (vanaf schooljaar 2024-2025):

In klas 3 wordt Cito 3 afgenomen in de maand april.

9. Bijlage referentieniveau Taal bij het examen

Tabel 1 Prestatie-eisen voor het voldoen aan het referentieniveau Nederlandse taal in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

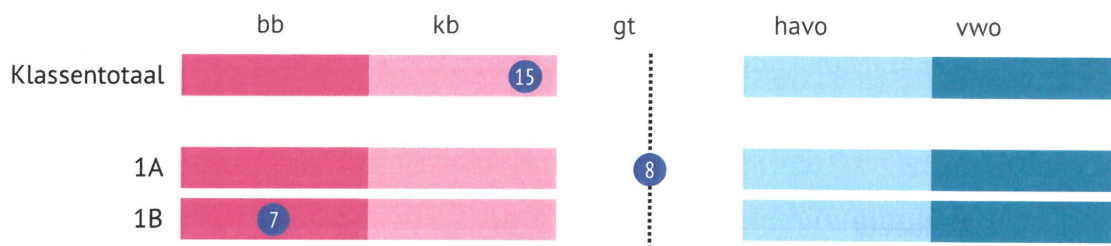
	Prestatie-eis referentieniveau
Bo 1F (lezen en taalverzorging)	39 van 70 opgaven 1F goed
Bo 2F (lezen en taalverzorging)	54 van 83 opgaven 2F goed
Vmbo-b 2F	6,5
Vmbo-k 2F	5,1
Vmbo-g/t 2F	4,0
Havo 3F	4,8
Vwo 4F	5,5
Mbo niveau 2 2F	6,45
Mbo niveau 3 2F	5,45
Mbo niveau 4 3F	5,45

10. Bijlage resultaten

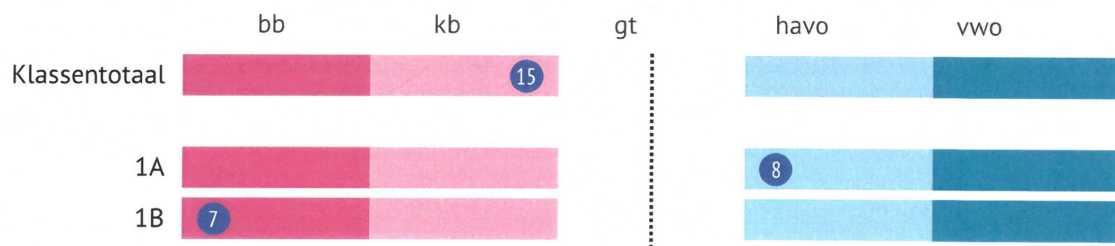
Cito resultaten Cito 0 2022-2023

Nederlands

Leesvaardigheid

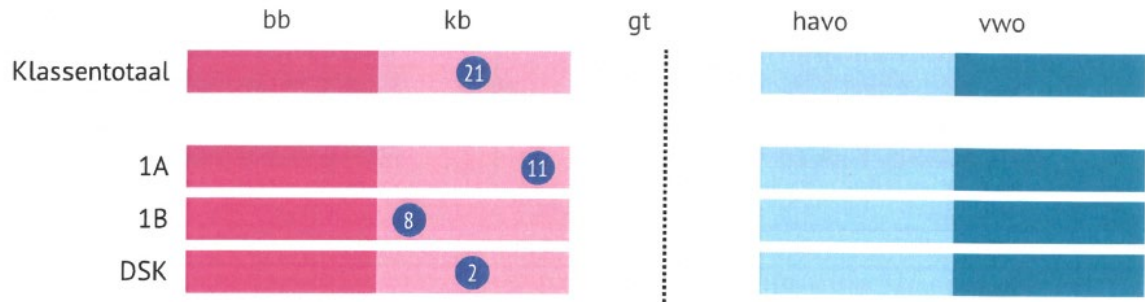

Woordenschat

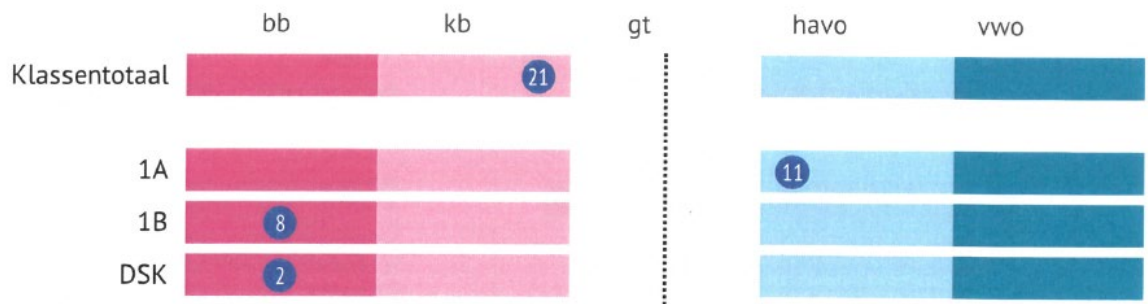

Nederlands

Leesvaardigheid

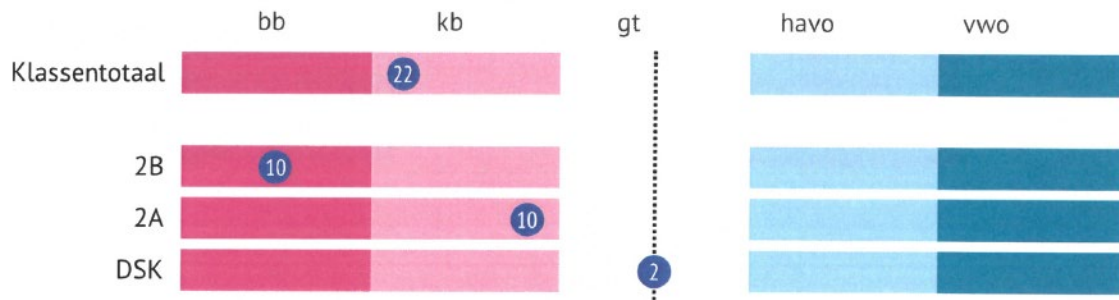

Woordenschat

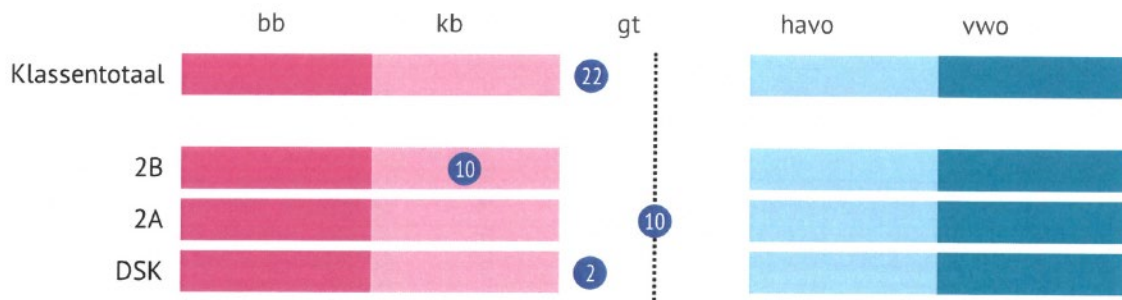

Nederlands

Leesvaardigheid

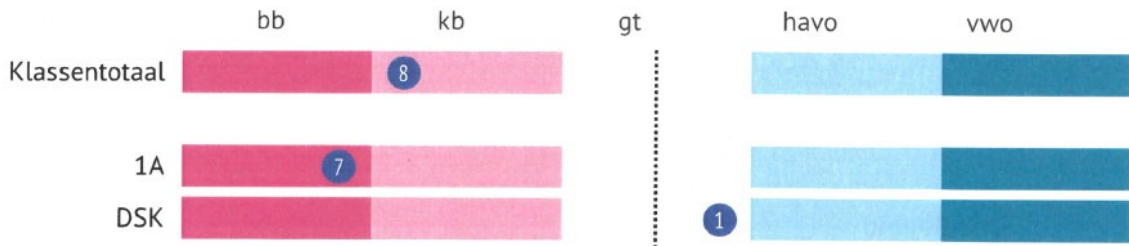
Woordenschat

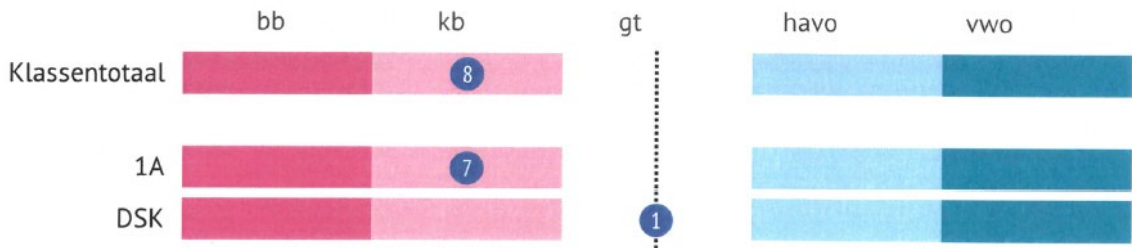
Cito resultaten Cito 0 2023-2024

Nederlands

Leesvaardigheid

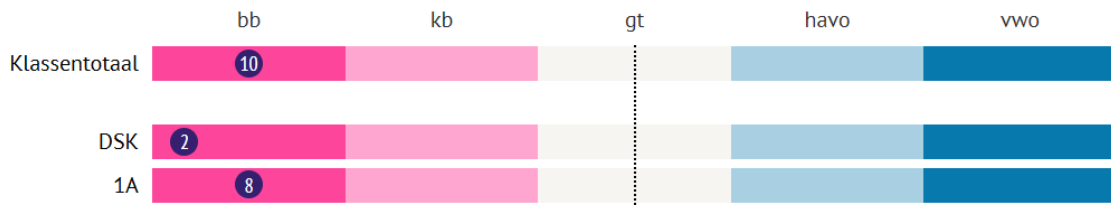
Woordenschat

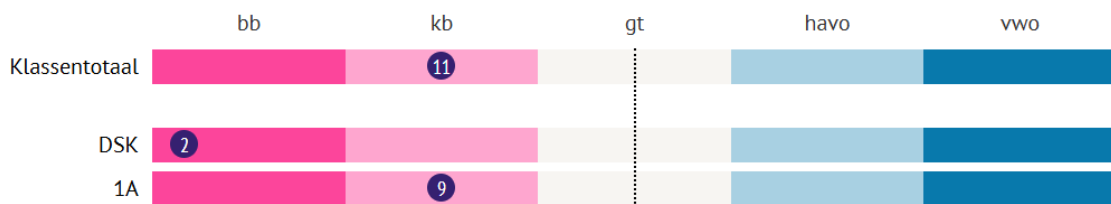
Cito resultaten Cito 1 2023-2024

Nederlands

Leesvaardigheid

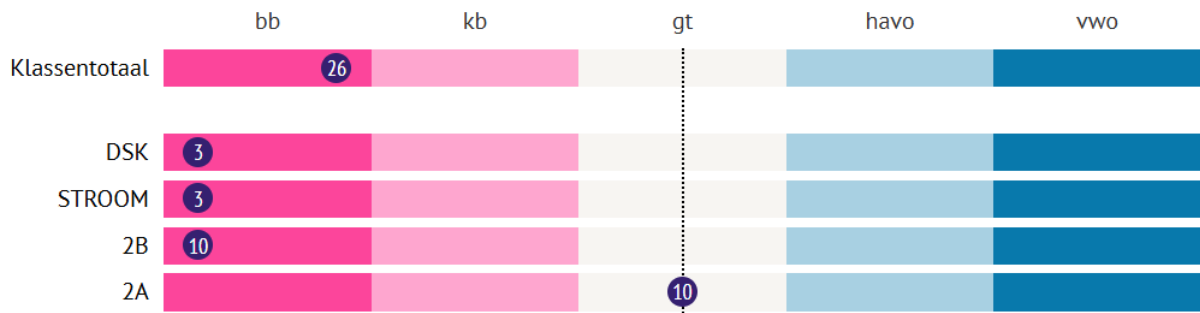

Woordenschat

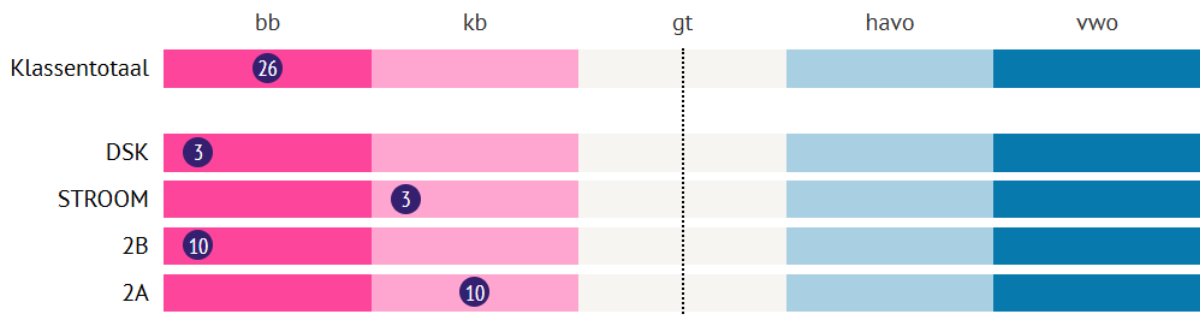

Cito resultaten Cito 2 2023-2024

Leesvaardigheid

Woordenschat

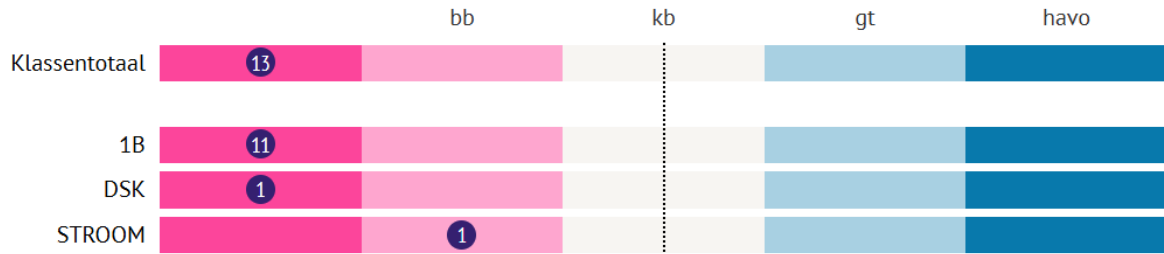

Cito resultaten Cito 0 2024-2025

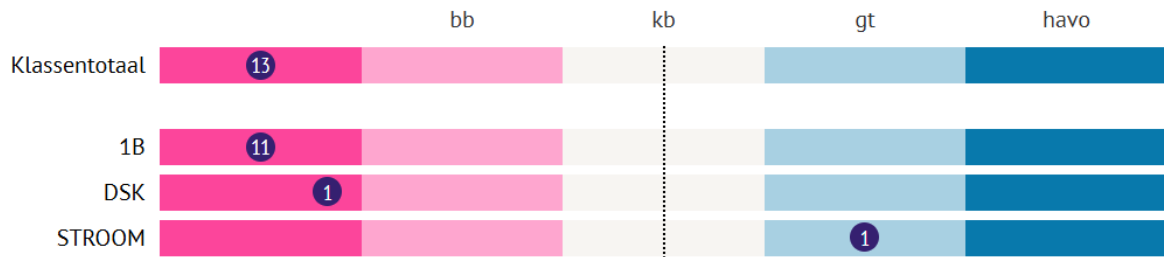
Cito resultaten Cito 0, oktober 2024-2025 klas 1BK (11ln), DSK (1ln) en Stroomklas (1ln).

Nederlands

Leesvaardigheid

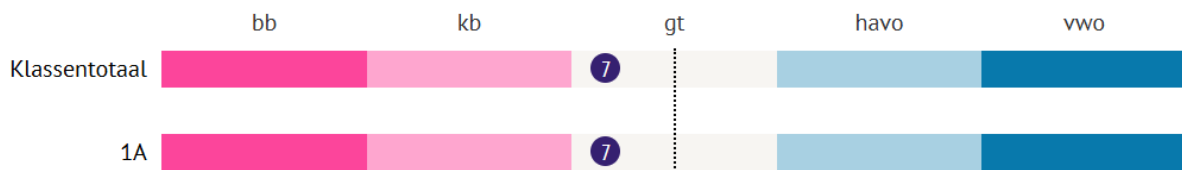
Woordenschat

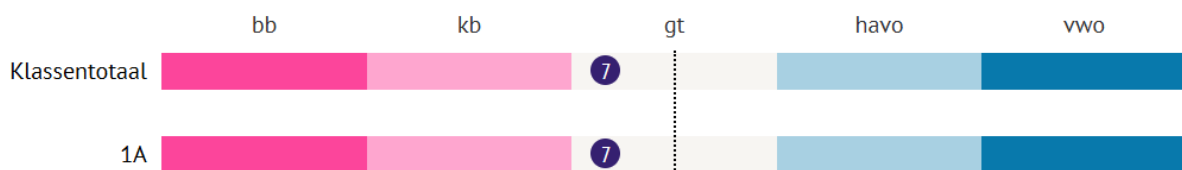
Cito resultaten Cito 0, oktober 2024-2025 klas 1KT (7ln).

Nederlands

Leesvaardigheid

Woordenschat

Gemiddelde eindcijfers Nederlands over een aantal jaar in de verschillende klassen

Klas 1		Ned Basis	Ned Kader	Ned TL
Gemiddeld eindcijfer	2020-2021	7,1	6,5	6,2
	2021-2022	5,9	6,1	7,2
	2022-2023			6,8
	2023-2024	4,3	5,6	5,7
	2024-2025			

Klas 2		Ned Basis	Ned Kader	Ned TL
Gemiddeld eindcijfer	2020-2021	6,1		5,8
	2021-2022	5,6		6,9
	2022-2023	5,3		6,2
	2023-2024	5,5	5,9	6,7
	2024-2025			

Klas 3		Ned Basis	Ned Kader	Ned TL
Gemiddeld eindcijfer	2020-2021	5,3	4,5	6,5
	2021-2022	6,1	5,3	5,7
	2022-2023		5,4	6
	2023-2024	4,6	6,2	6,4
	2024-2025			

SE TL
6,7
5,8

Klas 4		Ned Basis	Ned Kader	Ned TL
Gemiddeld eindcijfer	2020-2021	5,2	6,9	5,7
	2021-2022	6,5	5,6	7,4
	2022-2023		6,2	
	2023-2024	4,0	5,8	5,2
	2024-2025			

SE TL	CE TL	Eind TL
5,6		
6,4	5,9	6,4

Interpretatie resultaten 2024-2025

In klas 1 zijn er bij de Cito 1 meting eind 2025 ongeldige resultaten gemeten door een storing bij Cito. Dit maakt dat er voor het schoolvak Nederlands op zowel leesvaardigheid en

woordenschat geen meting plaats heeft kunnen vinden, omdat het systeem aangeeft dat meer dan 80% van de vragen niet beantwoord zijn door alle leerlingen. Om die reden is er een domeintoets lezen afgenomen. Hieruit blijkt dat in klas 1A (KGT) 100% van de leerlingen niveau 1F scoort. In Klas 1B (BK) ligt dit percentage lager met 64%. Het blijkt niet mogelijk om de behaalde resultaten van de domeintoets te vergelijken met de uitkomst van de Cito-1 meting.